

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 5^{ης} ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1953

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΚΟΥΓΕΑ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΙΣ ΒΙΒΛΙΟΥ

Ὁ κ. Βασ. Αἰγινήτης παρουσιάσων τὸ κατωτέρω ἔργον τοῦ κ. Δ. Κωτσάκη εἶπε τὰ ἑξῆς :

Ὑπὸ τοῦ κ. Δημητρίου Κωτσάκη, ὑφηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐδημοσιεύθη τὸν παρελθόντα Μάϊον βιβλίον ἐξ 103 σελίδων, εἰς τὸ ὁποῖον ἐξετάζεται «*Ἡ ἀρχὴ τῆς αἰτιότητος καὶ ἡ ἐλευθερία τῆς βουλήσεως*».

Ὡς γνωστόν, θεμελειώδης ἀρχὴ τῆς Ἐπιστήμης τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἦτο ἡ ἀρχὴ τῆς αἰτιότητος, πάντα δὲ τὰ φυσικὰ φαινόμενα ἐθεωροῦντο μηχανικά, εἰς τὰ ὁποῖα ἐν τέλει περιελήφθη καὶ ὁ ἐνόργανος κόσμος μὴ ἐξαιρουμένου οὐδὲ τοῦ ἀνθρώπου οὕτως, ὥστε ἐπεκράτησε δι' ὅλον τὸν κόσμον ἡ μηχανοκρατία. Διὰ τῆς ἀρχῆς τῆς αἰτιότητος ἐπεξητήθη τεχνητῶς καὶ ἡ ὑποστήριξις τοῦ ὕλισμοῦ καὶ τῆς ἀθεΐας. Ὁ 20ὸς ὄμως αἰὼν παρουσίασε ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἐκλόνισαν τὴν ἀρχὴν τῆς αἰτιότητος καὶ προὐκάλεσαν, τοῦναντίον, τὴν εἰς αὐτὰ ἐγκαθίδρυσιν τῆς ἀρχῆς τῆς ἀπροσδιοριστίας, τῆς ἀβεβαιότητος. Ποία ἐκ τῶν δύο ἀρχῶν θὰ ἐπικρατήσῃ ὡς γενικὴ; Οἱ ἐπιστήμονες παρουσίασαν ἐπὶ τούτων διαφόρους γνώμας καὶ ἄλλοι μὲν ἐδέχθησαν τὰς συνεπειὰς τῆς ἀρχῆς τῆς αἰτιότητος, πιστεύοντες ὅτι ἡ ἀρχὴ αὕτη τελικῶς θὰ ἐπικρατήσῃ, ἄλλοι δὲ ἐθεώρησαν αὐτὴν ὡς ἀποτυχοῦσαν, ἄλλοι δὲ ἀναμένουν τὴν ἀνακάλυψιν νέας ἀρχῆς, ἡ ὁποία θὰ ἐξαλείψῃ τὴν ἀντίθεσιν τῶν δύο προηγουμένων. Ὁπωσδήποτε τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ ἀρχὴ τῆς αἰτιότητος σήμερον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποστηριχθῇ διὰ σοβαρῶν, ἀκλονήτων ἐπιχειρημάτων.

Ὁ κ. Κωτσάκης εἰς τὸ βιβλίον του «*Ἡ ἀρχὴ τῆς αἰτιότητος καὶ ἡ ἐλευθερία τῆς βουλήσεως*» ἐκθέτει τὸ ζήτημα τοῦτο λεπτομερῶς καὶ εὐλόγητος καὶ ἐξετάζει τὰς ἐπ' αὐτοῦ γνώμας τῶν σοβαρωτέρων ἐπιστημόνων, ἡμετέρων καὶ ξένων, ἔχων ὑπ' ὄψιν μακρὰν διεθνῆ βιβλιογραφίαν. Παραβάλλει τὰς ἀντιτιθεμένας γνώμας καὶ συνάγει τὰ ἐξ αὐτῶν ἐπικρατοῦντα συμπεράσματα. Ἡ ἀξιέπαινος αὕτη ἐργα-

σία τοῦ κ. Κωτσάκη ἐγένετο κατὰ τρόπον, ὁ ὁποῖος κατέστησε τὸ βιβλίον του εὐληπτον καὶ τὸ μόνον παρ' ἡμῖν διὰ τὸ ἐκτιθέμενον ζήτημα, ὡς καὶ διὰ τὰς φιλοσοφικὰς συνεπειὰς ἐπὶ τοῦ ὕλισμοῦ καὶ τῆς ἀθεΐας. Τὸ μόνον, τὸ ὁποῖον ὁποῖον ἔχω νὰ παρατηρήσω εἶναι ὅτι ὁ κ. Κωτσάκης ἀπέφυγε νὰ ἀναφέρει εἰς τὴν βιβλιογραφίαν του ἐργασίας, δύο ἢ τρεῖς, δημοσιευθείσας εἰς ὠρισμένον Λεξικὸν καὶ Περιοδικὸν παρ' ἡμῖν.

Τὴν στιγμὴν ὅμως ταύτην, καθ' ἣν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἐκθέτω πρὸ ὑμῶν τὴν γνώμην μου περὶ τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Κωτσάκη, δυνατὸν νὰ ἐλύθη τὸ ζήτημα τῆς διατυπώσεως νέας γενικῆς ἀρχῆς. Διότι δύο μόλις μῆνας μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Κωτσάκη ἀνεκοινώθη (29 Ἰουλίου 1953) ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῶν ἐφηρμοσμένων Μαθηματικῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Ἰνδιάνας Lavanaty ἡ λύσις τῶν ἐξισώσεων τῆς γενικῆς θεωρίας τοῦ Einstein, διὰ τῆς ὁποίας οὗτος ἐπεξήτησε τὴν ἐνοποίησιν τῶν δύο πεδίων βαρύτητος καὶ ἠλεκτρομαγνητισμοῦ, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ θεωρηθοῦν οὕτως ὅτι εἶναι ἐκδήλωσις μιᾶς ἠνωμένης κοσμικῆς ὀντότητος. Διὰ τῆς λύσεως τῶν ἐξισώσεων τοῦ Einstein ἀπετελέσθη νέα, σπουδαιότατη, γενικὴ θεωρία δι' ὁλόκληρον τὸ Σύμπαν, τῆς ὁποίας τὰ συμπεράσματα εἶναι βασικὰ ἐπὶ θεμελιωδῶν ζητημάτων τῆς Ἐπιστήμης, ὡς ἡ ἐνοποίησις τῶν πεδίων βαρύτητος καὶ ἠλεκτρομαγνητισμοῦ, ἡ φύσις τοῦ Σύμπαντος, ἡ ὕπαρξις καὶ φύσις τοῦ χώρου κλπ. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ νέα θεωρία Lavanaty, περὶ τῆς ὁποίας ἴσως θὰ ὁμιλήσωμεν προσεχῶς θὰ λύσῃ καὶ τὸ ζήτημα τῆς ἀρχῆς τῆς αἰτιότητος. Ἐννοεῖται ὅτι οἰαδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ λύσις, ὁ ὕλισμός θὰ παραμείνῃ, ὅπως καὶ σήμερον, ἀστήρικτος. Διότι ἀφ' ἐνὸς ἡ ὑποστήριξις τοῦ ὕλισμοῦ διὰ τῆς ἀρχῆς τῆς αἰτιότητος ἦτο τεχνητὴ καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ ὕλη, ὡς ἰδίᾳ ὀντότης διάφορος τῆς ἐνεργείας, ἐξηφανίσθη καὶ ὕλισμός ἄνευ τῆς ὑπάρξεως ὕλης, ἥτοι ἄνευ θέματος, εἶναι ἀκατανόητος!

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ.— Τὸ περιεχόμενον τῶν ὑπὸ τῶν ἑλληνοπαίδων προτιμωμένων ἀναγνωσμάτων κατὰ τὰ διάφορα ἔτη τῆς ἡλικίας αὐτῶν (ἐπὶ τῇ βάσει πειραματικῶν ἐρευνῶν), ὑπὸ **Νικολάου Ἐξαρχοπούλου**.

Ἡ παροῦσα ἀνακοίνωσις εἶναι συνέχεια προτέρας ἀνακοινώσεως ἡμῶν ὑπὸ τὸν τίτλον : «Ἡ ἐξέλιξις τοῦ ἀναγνωστικοῦ διαφέροντος τῶν Ἑλληνοπαίδων». Ἐν αὐτῇ ἐξητάσαμεν, ἀπὸ ποίας ἡλικίας ἀναφαίνεται τάσις τῶν παίδων πρὸς τὸ ἀναγινώσκειν, τίνες αἱ περίοδοι τῆς μεγίστης ἐντάσεως αὐτῆς καὶ κατὰ ποίας